

BİR

Anna sınıf arkadaşı Elsbeth'le okuldan eve dönüyordu. O kış Berlin'e çok kar yağmıştı. Kar bir türlü erimek bilmiyordu; bu yüzden de sokak çöpçüleri çareyi karları kaldırım kenarlarına süpürmekte bulmuş ve o kocaman kar yığınları kirden grileşerek haftalarca orada öylece durmuştu. Şimdiyse, şubat ayında kar erimeye başlayınca vıcık vıcık bir hâl almıştı ve her yerde çamurlu su birikintileri oluşturmuştu. Bağcıklı çizmeleriyle Anna ve Elsbeth birikintilerin üzerlerinden atladı.

İkisi de kalın birer kaban ve kulaklarını sıcak tutan yün bereler giymişti, Anna ayrıca bir de atkı takıyordu. Dokuz yaşındaydı ama yaşından küçük gösteriyordu; bu yüzden atkının uçları neredeyse dizlerine geliyordu. Ağzını ve burnunu kapayan atkıdan sadece yeşil gözleri ve bir tutam koyu saç görünüyordu. Kırtasiyeden birkaç boya kalemi almak istediği için acele ediyordu. Neredeyse öğle yemeği saatiydi; ama o kadar nefes nefese kalmıştı ki, Elsbeth'in büyük kırmızı postere bakmak için durmasına sevindi.

“Bu da o adamın başka bir resmi” dedi Elsbeth. “Kız kardeşim dün bunu gördü ve Charlie Chaplin olduğunu sandı.”

Anna posterdeki sabit gözlere ve sert ifadeye baktı. “Bıyık dışında Charlie Chaplin’e hiç benzemiyor” dedi.

Fotoğrafın altında yazan ismi heceleyerek okudular.
Adolf Hitler

“Herkesin seçimlerde ona oy vermesini istiyor. Sonra Yahudileri durduracak, temizleyecek” dedi Elsbeth. “Rachel Lowenstein’i da durduracağını düşünüyor musun?”

“Rachel Lowenstein’i kimse durduramaz” dedi Anna. “Beden eğitimi kaptanı o. Belki beni durdurur. Ben de Yahudiyim.”

“Değilsin!”

“Öyleyim! Daha geçen hafta babam bu konuyu benimle ve ağabeyimle konuştu. Bizim Yahudi olduğumuzu ve ne olursa olsun bunu unutmamız gerektiğini söyledi.”

“Ama Rachel Lowenstein gibi her cumartesi Yahudi kilisesine gitmiyorsunuz.”

“Gitmiyoruz, çünkü dindar değiliz. Zaten hiçbir kiliseye gitmiyoruz.”

“Keşke babam da dindar olmasaydı” dedi Elsbeth. “Her pazar kiliseye gitmek zorundayız ve oturduğum yerde karnıma kramplar giriyor.”

Elsbeth, Anna’ya meraklı gözlerle baktı.

“Yahudilerin burnu kemerli olur sanıyordum, ama senin burnun gayet normal. Ağabeyinin burnu kemerli mi peki?”

“Hayır” dedi Anna. “Evimizde kemerli burnu olan tek kişi hizmetçimiz Bertha, ama onunki de tramvaydan düştüğü için öyle oldu.”

Elsbeth giderek sinirleniyordu. “Pekâlâ” dedi. “Herkesle aynı görünüyorsanız ve Yahudi kilisesine gitmiyorsanız Yahudi olduğunuzu nasıl biliyorsunuz? Nasıl emin olabiliyorsunuz?”

Bir sessizlik oldu.

“Sanırım...” dedi Anna. “Sanırım annemle babam Yahudi olduğu için ve sanırım onların anne babaları da Yahudi olduğu için. Babam geçen hafta bu konuyu açana kadar üzerine pek düşünmemiştim aslında.”

“Bunun aptalca olduğunu düşünüyorum. Adolf Hitler de, Yahudiler de, diğer her şey de aptalca!” diyerek kaçmaya başladı Elsbeth. Anna da onun arkasından koştu.

Kırtasiyeye kadar hiç durmadan koştular. İçeride satıcıyla konuşan biri vardı: Komşuları *Fraulein*¹ Lambeck'i tanır tanımaz Anna'nın bütün ümidi kırıldı. Fraulein Lambeck suratını koyun gibi buruşturup “Korkunç zamanlar! Korkunç zamanlar!” diyordu. Bunu söylerken de her defasında kafası titriyor ve küpeleri sallanıyordu.

Kırtasiyeci “1931 yeterince kötüydü, 1932 daha beterti, ama dediğimi aklınızda tutun, 1933 hepsinden kötü olacak” dedi. Hemen sonrasında Anna ve Elsbeth'i gördü ve “Sizin için ne yapabilirim, canlarım?” dedi.

Fraulein Lambeck onun kim olduğunu açıkladığında boya kalemi almak istediğini söylemek üzereydi.

“Küçük Anna bu!” diye seslendi Fraulein Lambeck. “Nasılsın, Anna'cığım? Sevgili baban nasıl? Ah, ne harika bir adam! Yazdığı her kelimeyi okuyorum. Bütün kitapları

1 Bayan. [Ç. N.]

var bende, onu radyodan da takip ediyorum. Ama bu hafta gazeteye bir şey yazmadı, umarım iyidir. Ah, ona bu korkunç zamanlarda öyle ihtiyacımız var ki!”

Anna, Fraulein Lambeck’in konuşmasını bitirmesini bekledi ve “Grip oldu” dedi.

Bu havadis başka bir feveranı tetikledi. Görseniz, Fraulein Lambeck’in en yakınının ölüm döşeginde olduğunu sanırdınız. Küpeleri çın çın ses çıkarıncaya dek kafasını titretti. İlaçlar tavsiye etti. Doktorlar önerdi. Anna acil şifa dileklerini babasına ileticeğine söz verene dek Fraulein Lambeck konuşmayı sürdürdü. Derken kapıya doğru ilerledi ve dışarı çıkmadan önce son kez arkasını dönerek “Babana adımı söyleme, Anna’cıgım. Sadece bir hayranın de!” diye ekledi.

Anna boya kalemlerini hemencecik aldı. Kırtasyeden çıkıp soğuk rüzgârın altında ayakta dikildiler. Burası normalde yollarının ayrıldığı yerdı, ama Elsbeth olduğu yerden kıpırdamadı. Uzun zamandır Anna’ya sormak istediği bir şey vardı ve şimdi bunun tam sırasıydı.

“Anna” dedi Elsbeth. “Babanın ünlü olması güzel mi?”

“Fraulein Lambeck gibi biriyle karşılaşınca, hayır” dedi Anna eve gitmek için dalgın dalgın yola koyularak. Elsbeth de arkadaşı gibi dalgın bir biçimde onu takip etti.

“Peki Fraulein Lambeck’in haricinde?”

“Sanırım oldukça güzel. Öncelikle babam evde çalışıyor, biz de onu bol bol görüyoruz. Bazen tiyatroyu bedava izliyoruz. Bir keresinde bir gazete bizimle röportaj yapmıştı ve hangi yazarları sevdiğimizi sormuşlardı. Ağabeyim de

‘Zane Grey’ demişti ve ertesin gün Zane Grey’in bütün kitaplarını hediye olarak yollamışlardı.”

“Keşke benim babam da ünlü olsa” dedi Elsbeth. “Ama olabileceğini hiç sanmıyorum, çünkü postanede çalışıyor ve birinin bu işte çalışarak ünlü olması mümkün değil.”

“Baban olmasa da belki bir gün sen olursun. Ama ünlü bir baban varsa bu senin neredeyse hiç ünlü olamayacağını anlamına gelir.”

“Neden ki?”

“Bilmem. Aynı aileden iki ünlünün çıktığı çok duyulmuş bir durum değildir. Bazen bu yüzden üzülüyorum” diyerek iç çekti Anna.

Bu arada Anna’nın evinin beyaz boyalı bahçe kapısının dışında dikiliyorlardı. Pencereden onları gören Heimpi ön kapıyı açtığına Elsbeth hararetili hararetili kendisini ünlü yapabilecek şeyi düşünüyordu.

“Ama Tanrım!” diye bağırdı Elsbeth. “Öğlen yemeğine geç kalacağım!” dedi ve aceleyle sokağa attı kendini.

Anna içeri girerken “Sen ve Elsbeth” diye söylendi Heimpi. “Susmak nedir bilmiyorsunuz.”

Heimpi’nin asıl adı Fraulein Heimpel’di. Anna’yla ağabeyi Max’e bebekliklerinden beri o bakıyordu. Artık büyüdükleri için onlar okuldayken ev işleriyle ilgileniyordu ama okuldan geldiklerinde üstlerine titremekten hoşlanırdı. Atkıyı çözerken “Hadi, şu üstündekileri bir güzel çıkartalım” dedi. “İpleri çözülmüş bir pakete benziyorsun” dedi. Heimpi kıyafetlerini soyarken Anna salondaki piyanonun çaldığını duyabiliyordu. Demek ki annesi evdeydi.

“Ayaklarının ıslanmadığından emin misin?” diye sordu Heimpi. “O zaman doğruca banyoya git ve ellerini yıka. Yemek birazdan hazır.”

Anna halıyla sıkıca kaplanmış merdivenleri çıktı. Güneş pencereden parlıyordu. Dışarıdaki bahçede geriye kalan birkaç kar parçasını görebildi. Mutfakta pişen tavuğun kokusu yukarıdan duyuluyordu. Okuldan eve gelmek güzeldi.

Banyo kapısını açarken içeride bir itiş kakış yaşandı ve elleriyle arkasında bir şey saklayan ağabeyi Max'i kumral saçlarının altında kıpkırmızı yüzüyle karşısında buldu.

“Ne oluyor?” diye sordu Anna; Gunther'i fark etmeden hemen önce.

“Ah, sen misin?” dedi Max ve Gunther güldü. “Anemler geldi sandık!”

“Ne saklıyorsunuz?” diye sordu Anna.

“Bu bir rozet. Bugün okulda büyük bir kavga vardı. Naziler ile sosyalistler arasında.”

“Naziler ve sosyalistler ne demek?”

“Bu yaşta olmana rağmen senin bile bildiğini düşünüyordum” dedi Max. Kendisi de daha on iki yaşındaydı. “Naziler seçimlerde Hitler'e oy verecek olan insanlar. Biz sosyalistlerse ona oy vermeyecek olanlarız.”

“Ama hiçbirinizin oy kullanma hakkı yok” dedi Anna. “Hepiniz çok gençsiniz.”

“O hâlde, bizim babalarımız” diye karşılık verdi Max sinir bir biçimde. “Aynı şey.”

“Her neyse, onları yendik” dedi Gunther. “O Nazilerin nasıl kaçtığını görmeliydin! Max'le ben içlerinden birini

yakaladık ve rozetini söktük. Ama annem pantolonumun hâlini görünce ne diyecek bilemiyorum.”

Gunther’in hüzünlü gözlerinden kocaman bir damla gözyaşı, eskimiş kıyafetine düştü. Babası işsizdi ve yeni giysi alacak paraları yoktu.

“Endişelenme, Heimpi çaresine bakar” dedi Anna. “Rozeti görebilir miyim?”

Bu, üstünde uçları çengelli siyah haç bulunan küçük, kırmızı bir rozetti.

“Gamalı haç deniyor buna” dedi Gunther. “Bütün Naziler takıyor.”

“Peki ne yapacaksınız bununla?”

Max ve Gunther birbirine baktı.

“İster misin?” diye sordu Max.

Gunther kafasını hayır anlamında salladı. “Nazilerle ilgili hiçbir şeyimin olmaması lazım. Annem kafamı yarırdıraçağımdan çok korkuyor.”

“Adil dövüşmüyorlar” diye katıldı Max. “Sopa, taş ve ne bulurlarsa kullanıyorlar.” Nefreti artarak rozeti ters çevirdi. “İyi, ben de kesinlikle istemiyorum bunu.”

“At şu zımbırtıyı!” dedi Gunther. Öyle de yaptılar. Sifonun zincirini ilk çekişlerinde rozet gitmedi, ama ikinci seferinde, tam da yemek zili çaldığında tamamen gözden kayboldu.

Merdivenden inerlerken piyanonun sesini hâlâ duyabiliyorlardı ama Heimpi tabaklara yemekleri koyarken ses kesildi, az sonra kapı açıldı ve anneleri içeri girdi.

“Merhaba, çocuklar. Merhaba Gunther” diye seslendi.

“Okul nasıldı?”

Herkesin konuşmaya başlamasıyla oda birden şamata ve gülüşmelerle doldu. Çocukların öğretmenlerinin isimlerini ve ona anlattıkları her şeyi hatırlıyordu. Böylece Max ve Gunther coğrafya öğretmenin nasıl öfkelenildiğini anlattığında “Geçen hafta yaptığımız onca yaramazlıktan sonra buna hiç şaşmamalı!” dedi. Ardından Anna kompozisyonunun sınıfta yüksek sesle okunduğunu söylediğinde “Bu harika, çünkü Fraulein Schmidt sınıfta kompozisyon okutmaz, değil mi?” diye sordu.

Anlatılanları dinlediği zaman kim konuşuyorsa ona büyük bir dikkatle bakıyor, dinlerken tüm enerjisini ona aktarıyordu. Diğer insanların elinden gelenin iki katını yapıyor gibi görünüyordu; gözlerinin mavisini bile Anna’nın daha önce gördüğünden daha da parlaklaşıyordu.

Tam elmalı kurabiye yemek üzere tatlıya geçiyorlardı ki, hizmetçileri Bertha, Anna’nın annesine telefonda birinin olduğunu haber vermek için içeri girdi ve eşini rahatsız edip edemeyeceğini sordu.

“Telefon etmek için ne zamanlama ama!” diye söylendi annesi. Sandalyesini öyle sert bir şekilde geri çekti ki Heimpi, sandalye devrilmesin diye tutmak zorunda kaldı. “İçinizden biri sakın elmalı kurabiyemi yemeye kalkmayın!” dedi ve yemek odasından fırlayıp çıktı.

Odayı terk ettikten sonra ortalık birden sessizleşti. Anna, annesinin telefona aceleyle giden ayak seslerini ve biraz sonra babasının odasına çıkan daha aceleci ayak seslerini duyuyordu. Sessizliğin ortasında “Babam nasıl?” diye sordu.